

מסורת הש"ס

(א) תמורה כג., (ב) תמורה כד. פסחים 15: [מנחות פ.א], (ג) ונעלי מ: לקמן ע"א., (ד) ומלת מן נריך סיקון משום דפלוגמא דר' יהודה לא מוכר נחשניה ולא במגמלא גס בתוספתא., (ה) שקלים פ"ב מ"א. י"מ ז: (ו) שביעות י"א. לעיל ג. הוריות ו, (ז) י"ל אלגור, (ח) [י"ל דתמא].

תורה אור השלם

1. והשעיר אשר עֶלָה עֶלְיו הַגֹּדֶל לַעֲזוּלָל יַעֲמֹד חַי לִפְנֵי יי לְכַפֵּר עֲלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזוּלָל הַפְּדוּךְ־הָ: ירקא טז י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויזבח דמוכיב כי דלוחיניה לעיל מדרגתן ועוד אמר:

מוסף רש"י

הפריש שתי חטאות לאחירות. דלם תזכיר האמת יתכפר בחבתה, דתם רבי מודה דיתכפר בלחם מהס והשני תרעה, דלון חטאת משכפרו בלחם מתה אלא עיי דסוף, שאזדה ודחית, אכל בתיק דלג דתור מעולס לא, דתיב היו הכלל נחשה מקיני, דלג דין חטאות הממות לכלל נחשה מקיני, בלחם תמורה (תנחומ פסח'.) אמר קרא יעמוד חיי. על כרחק ללמוד שאלס מח אלה נריך להביא אחר, דלג לא לתמי אחר, אל שעת מתן דמו של חזירי, דמכי לכפר עד שיכפר בדמו של חזירי, אכל משעת מתן דמים ואילך אג"פ שעדיין לא התורה לפי סדר המקראות וכלל מכפר וגוי וסתר אכרן וגוי, אלס מת אין נריך אחר (עשר ח.).

תום' ישנים

ואמר רבי אושעיא ב', ואנשי צדנותים צנפסחין (ג, כ), צ איכא פלוגמא בדר' אשעיא, מ"מ ניחא ליה לישב מילתיה דר' אורשילא אליבא דרב. הפריש שני חטאות לאחירות ב'. הקשה ריב"א הוי חילי והלא אינו יכול להפריש שני חטאות זו אחרי זו על חטאת אחד, ואמר צנפין מי חטאת, אשעיא (עירובין ג, א) כל שאינו כזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו [ו]מזקאמר הכא בלחם מתן משעת אלויו חושב בלחם אלא שהשני ששארף תרעה. ואמר רבינו דלג שייך הכא למיחוי (הכי דלחייין גבון דלמר היינו מפרש שני חטאות אחת לאחרת חזיריה, דלפילו למלן דלמר צ"פ מי שהזיזאולו וצפרק הודיה במנחות [ע"פ], צן דלקרנן גדול קמיינן מ"מ הכא דלמר לאחירות חילי שפיר תרוייחו, כדאמרינן תסם היכא דלמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי דלאחירות קמיינן ואמרין בהתורה אי דין דקיימא

תורה היא אף לתמה והא מהיו לאחירות. וריב"א פירש דלחוקי דעירובין ודאי אמר שפיר (וא') [דלמחר השומע תורה (של) [על] שמונים מלות דקדשו דלאחירות קא מיינן דתמרשש במנחות ובעירובין, אלא אפילו לר' יוחנן] דלמר לקרנן גדול קמיינן ולא קדש, היינו בני תורה שאין האחירות עליו אל אכזר הולות אל ארט מקלן עליו אחירות, הילכך לא היו סתמא דעשוי לאחירות אלא בני חטאות מתיו היו סתמא לאחירות. ואין נראה לרבינו דמדר דמור נמי נריך להביא לחם אחר, ועוד אפילו בנדבה אי אחר זו מורה זו לתמה למרינן בנזק המורה (פ. א) אכל הלחם נריך להביא לחם אחר אכל אכדה תורה אין נריך להביא לחמת אלהא (אין) אחירות הלחם עליו סתמא. מ"ר. בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח ב'. רש"י דלא נעשית מותם דסר ונריך להביא דר אחר ואי אפשר בלא הגרלה וריבא אחר ויכול דלית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון אכל מת המשתלח [לחמין] ישפך הדם

שני שעירי פרק שישי יומא

אלא לרב. דלמר בשני שזוג שני קמני מתני' דירעה וצראשון שנדחה

יתכפר אמאי הא דיחיד תמות לא מייבעי לרבנן דלא מתה דהל נתכפר בדחוייה ואיניו אמרי מפרש לאצוד לאו כאצוד דמי אלא אפי' לר' לא מתה שהרי לא הופרש לתשלומי אצוד שהרי מתחילה היה

הכל מודים ^(א) שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מיתה אלא אלא לרב הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחירות ^(ב) וא"ר אושעיא' ^(ג) הפריש שתי חטאות לאחירות מתכפר באחת מהם והשניה תרעה כיון דאמר רבא רב סבר לה כרבי יוסי דאמר מצוה בראשון מעיקרא כמפריש לאיבוד דמי תנן רבי יהודה אומר תמות בשלמא לרבי יוחנן דאמר שני שבווג ראשון ירעה לרבי יהודה ימות מתכפר בשני שבווג שני אלא לרב דאמר שני שבווג שני ירעה לרבי יהודה ימות לרבי יהודה במאי מיכפר מי סברת רבי יהודה אשני שבווג שני קאי רבי יהודה אשני שבווג ראשון קאי ואיכא דקא מוהיב הכי ועוד אמר ר' יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם בשלמא לרב רישא פליגי בחטאת צבור וסיפא פליגי בבעלי חיים אלא לרבי יוחנן מאי ועוד קשיא: ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח: בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח דאכתי לא איתעביד ישפך הדם הא איתעביד ליה מצותיה אמרי רבי ^(ד) עד מתי יהא זקוק להיות חי עד שעת מתן דמים של חבריו ^(ה) תנן ^(ו) התם בבני העיר ששלחו את שקליהן וגנבו או שאבדו אם נתרמה תרומה נשבועין לגזברין ואם לאו נשבועין לבני העיר ובני העיר שוקלין אחרים תחתיהן יגמצאו או שהחזירום הגנבים אלו ואלו שקלים הם ואין עולין להן לשנה הבאה ר' יהודה אומר עולין להן לשנה הבאה מ"ט דר' יהודה אמר רבא קסבר רבי יהודה חובות של שנה זו קריבות לשנה הבאה איתיביה אביי ^(ז) פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהן וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי רבי יהודה רבי ^(ח) אליעזר ורבי שמעון אומרים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לגדבה שאין חטאת צבור מיתה א"ל קרבנות

הנעשים בצגדי לכן כתיבא ונריך להביא דס אחר ואי אפשר בלא הגרלה וכיון דלית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון: אלא **מם המשתלח**. למא לו תשלומין שאתה מוקיקו לו להביא שנים ולהגריל ולשפך דם הראשון הא איתעביד מנחות דשעיר המשתלח לו דבר המעכב בו אינו אלא הגרלה בלבד לקצוע גורל של שס על שלו דאל שמעי' ליה לר' יהודה דלמר לא התורה כשר וכל שכן דשילוח דלא מעכב לדברי הכל דכי כתיב חוקה אדברים שהכחן עושה בצגדי לכן ולא על דברים הנעשים ע"י איש עמי: לפיכך ח'י. שלא ימות עד שעת מתן דמו של חזירי הא אס מת קודם לכן אין כפרת הדם כלום לכך נריך תשלומין ובלא הגרלה אי אפשר חוקק לשנים וראשון ידחה דהכל מודין בשחוטין שנדחין: **בני העיר ששלחו**. ע"י שליח שאבדו: **נשבועין**. השלוחין שצונת שומרין לגזברין שהיה ההפסד להקדש שאין הצעלים חייבים לשקול עוד ^(א) (דמנן) (כחצות דף קה.) תורמין על האצוד שלא נודע: **ואס לאו**. שלא נתרמה התרומה אין ההפסד להקדש אלא של צעלים לפיכך נשבועין לבני העיר: **נמלאו**. קאי אלאצוד: **החזירום הגנבים**. קאי אאננבו: ואין עולין להס.

לצעלים ונריכין לשקול לשנה הבאה: **חוצות של שנה זו**. שהופרשו לחצות שנה זו: **שעירי ע"ז**. צבור שחטאו בע"ז בהוראת צ"ד מציאין פר לעולה ושעיר לחטאת: **והפריש אחרים סתסיהן**.

[על] וריב"א פירש דלחוקי דעירובין ודאי אמר שפיר (וא') [דלמחר השומע תורה (של) [על] שמונים מלות דקדשו דלאחירות קא מיינן דתמרשש במנחות ובעירובין, אלא אפילו לר' יוחנן] דלמר לקרנן גדול קמיינן ולא קדש, היינו בני תורה שאין האחירות עליו אל אכזר הולות אל ארט מקלן עליו אחירות, הילכך לא היו סתמא דעשוי לאחירות אלא בני חטאות מתיו היו סתמא לאחירות. ואין נראה לרבינו דמדר דמור נמי נריך להביא לחם אחר, ועוד אפילו בנדבה אי אחר זו מורה זו לתמה למרינן בנזק המורה (פ. א) אכל הלחם נריך להביא לחם אחר אכל אכדה תורה אין נריך להביא לחמת אלהא (אין) אחירות הלחם עליו סתמא. מ"ר. בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח ב'. רש"י דלא נעשית מותם דסר ונריך להביא דר אחר ואי אפשר בלא הגרלה וריבא אחר ויכול דלית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון אכל מת המשתלח [לחמין] ישפך הדם

פרק שישי יומא

סה.

הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מיתה. והא דלמרי רבנן אין חטאת מיתה אלא שנמאל לאחר שכיפרו בעלים תימנה כיון דסצירא להו דלפילו נמאלת קודם כפרה אבודה מיתה אמאי נקט דווקא שנמאלת לאחר שכיפרו שאזדה והקריב אחרת תחתיה ונמאלת הראשונה

תמות וצתמורה פרק ולד חטאת (דף כג.): פריך כי האי גוונא תנן המפריש חטאתו ואצדה והקריב אחרת תחתיה ונמאלת הראשונה תמות טעמא דהקריב הא לא הקריב לא קשה לתרוייחו פי' לר' אכל ולרב הונא דתסם דלמר הכל מודים שאלס משך אחת מהן והקריב שהשניה תמות לא נחלקו אלא בצגא ליעמך וכו' ומשני מילתא דפשיט קמני דלא פשיט לא קמני פירוש מילתא דפשיט קמני שנמאלת לאחר הקרבה אז אין נריך להאריך ולפרש כלום אכל נמאלת קודם הקרבה זימנין מתה זימנין רועה אלס מתכפר בשאינה אבודה השניה מתה ואס מתכפר באבודה שאין אבודה רועה לרבנן והכי נמי הוה מזי למיפךר ממילתא דרבנן גופייהו כדפי' אלא ניחא ליה למפךר מההיא דוהקריב שהיא עשויה צרישא ואמאי כרבנן: **הוה ליה במפריש שתי חטאות לאחירות**. תימנה לי הוה מזי לשנויי הא מני ר' שמעון היא דלית ליה רועה כלל בחטאת יחיד ואפילו בהפריש שמי חטאות לאחירות כדמשמע צתמורה (דף עו.): וצפרק התודה (מנחות דף פ.) וצפ' מי שהיה טמא (פסחים דף יא.) ויש לומר דמתניתין לא מתוקמא כוותיה דקמני מתניתין מת אחד מהס מציא שנים אחרים ומגריל עליהם ואיזה אחר לעיל מציא חזירו שלא בהגרלה: **אמר רבי ינאי אמר קרא יעמד** חי עד מתי זקוק לחיות עד שעת מתן דמו של חבריו. תימנה לי אמאי לא מיימי צרימא דלעיל דצפרק ערק צקליפ' (דף ק.) דקמני צהדיא הכי אליבא דר' יהודה ויש לומר דאי מההיא הוה אמיינא אלס מת קודם מתן דמי חזירו ציאל אחר אכל לא ישפך ורבי ינאי אמר לאשמועינן דאף הדס ישפך:

נשבועים לגזברין. פרש"י דמנן מורמין על האצוד

וכו' וצפרק הזהב (צ"מ דף נה.) פרש"י על האצוד שגא ליד שליח ואצד ולא נודע לצעלים קודם התרומה ועל הגצוי שהוא ערין ציד שליח ולא

אצד וקשה דאלס כן הוה ליה זו ואין נריך לומר זו דכיון דמתא מורמין על האצוד שיש לו חלק אף על פי שאצד ולא יגיע לעולם ללשכה ואפילו הכי יש לו חלק צקופות כל שכן על הגצוי שסופו שיגיע ומפרש ר"י על האצוד שגא ללשכה ואצד קודם שתרומה התרומה ולא מייבעי זה דכבר בא ללשכה אלא אפילו על הגצוי שצשעת התרומה היה ציד שליח ואפילו סופו נאצד ולא הגיע ללשכה ואותם שנים אין הצעלים חייבין באחירותו ועל העמיד לגבות שלא נתן עדיין לשליח והא דלמר צפ"צ דכחצות (דף קה.) המודר הגאה מחזירו שוקל שקלו דמתן תורמין על האצוד וכו' פירוש דלא קא מהני ליה מיד דצלחו הכי לא היה חייב לשקול מאצוד וגבוי מיייתי דלא מחייב באחירותו אכל בעצמד לגבות לא איירי דכיון דחייב לשקול א"כ כששוקל לו שקלו קא מהני ליה: **רבן שעירי ע"ז שאבדו**. לא ידענא אמאי לא נקט נמי פר העלס דבר של צבור ונראה לי משום דלא פסיקא ליה דאיכא נמי פר העלס דבר של כהן משיח שטעה ועשה בהוראת עלמנו דהוראת כהן משיח לעלמנו כהוראת צ"ד לצבור ובההוא לא הוי פליגי ר"א ור' שמעון: ומשום

והא דלמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי דלאחירות קמיינן ואמרין בהתורה אי דין דקיימא

תורה היא אף לתמה והא מהיו לאחירות. וריב"א פירש דלחוקי דעירובין ודאי אמר שפיר (וא') [דלמחר השומע תורה (של) [על] שמונים מלות דקדשו דלאחירות קא מיינן דתמרשש במנחות ובעירובין, אלא אפילו לר' יוחנן] דלמר לקרנן גדול קמיינן ולא קדש, היינו בני תורה שאין האחירות עליו אל אכזר הולות אל ארט מקלן עליו אחירות, הילכך לא היו סתמא דעשוי לאחירות אלא בני חטאות מתיו היו סתמא לאחירות. ואין נראה לרבינו דמדר דמור נמי נריך להביא לחם אחר, ועוד אפילו בנדבה אי אחר זו מורה זו לתמה למרינן בנזק המורה (פ. א) אכל הלחם נריך להביא לחם אחר אכל אכדה תורה אין נריך להביא לחמת אלהא (אין) אחירות הלחם עליו סתמא. מ"ר. בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח ב'. רש"י דלא נעשית מותם דסר ונריך להביא דר אחר ואי אפשר בלא הגרלה וריבא אחר ויכול דלית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון אכל מת המשתלח [לחמין] ישפך הדם

עין משפט ור מוצה

יט א מיי פ"ד מה'ל פסולי מוקדשין הלכה ה:
ב ב ג ד מיי פ"ג מה'ל שקלים הלכה ט ט:

רבינו חננאל

הכל מודין ר' ורבנן, שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מיתה. אלא לרב דאמר שניהם ראויין להוקרב, ולמה אמר שני שבווג ראשון יקרב משום דמצוה בראשון מאחר ששניהן ראויין ואיזה מהן [שן]קריב יצא ידי חובתו, הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחירות, כלומר אם תאבד אחת מהן תהיה חברתה תחתיה. וא"ר הושעיא המפריש חטאות לאחירות מתכפר באחת מהן ושניה רועה ולמה שנינו תמות. ופרקינן כיון דסבר רב מצוה בראשון, נחבר כי מעיקרא שפריש השני שבווג שני, לאיבוד הפרישו, לפיכך ליהדיי דהא גוונא מתה, דהא השנייה היא שמתבכר כי לאיבוד הופרשה, לפיכך אמרינן עלה אבודה מיתה. וזו השמועה מפורשת בהמורה פרק ולד חטאת. ת"ש ר' יהודה אומר ממות [וכו'] ופשוטה היא. איכא דמותרב הכי, ועוד א"ר יהודה נשפך הדם ימות המשתלח כו', בשלמא לרב רישא פליגי בחטאת צבור, גנא קמא אומר רועה כי אין חטאת אמרן מתה, ור' יהודה אומר חטאות. סיפא פליגי בדחויין, גנא קמא סבר נשפך הדם יביא אחר גריבל עליו ויעשהו לשם וישלח הראשון. ור' יהודה סבר הראשון כבר נדחה משעה שנשפך הדם ואין צורך להפריש בדחויין, לפיכך א"ר יהודה ימות. אלא לר' יוחנן דאמר לא שנה ר' יהודה תמות אלא מפני שנודת כמו אביה, ומאי ועוד [גנא חטאת], קשיא. מת המשתלח אמאי יני ר' יהודה ישפך הדם כבר נתקיימה המצוה. כלומר, הגריל עליהן והשעיר של שם עשהו חטאת ואין דבר תלוי ביניהן. ושנינן כתיב יעמד חי לפני ה' לכפר. כלומר, יהיה זה עומד חי עד שיכפר זה הקרב לפני ה', ובמה מכוף. בדמו. מתן חתם במס' שקלים פרק שיני בב העיר ששלחו שקליהן וגנבו או אבדו אם נתרמה תרומה נשבועין לגזברין כו'. ת"ר אין עולין להן עלה הבאה ר' יהודה אומר שנה. מאי טעמא דר' יהודה קסבר ר' יהודה חובות של שנה זו קריבות לשנה הבאה. ואותבינן עליה אי הכי דטעמיה דר' יהודה משום דסבר חובות של שנה זו קריבות בשנה הבאה, אמאי תני ר' יהודה כפר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו, שנינויהו ונקריבהו לשנה הבאה.

תום' ישנים (המשך)

הא לא מעכב דחוקה לא מביי הכא. ואין נראה לרבינו מה שפי' שחמה הראשון על ידי שהגריל על אחרים (ואע"ג) דלמחי לא

ידעינן יעמד חי שצריך שיעמדו שניהם דאל ככולה שמעתינן לא אשכחן דחייא אלא על ידי ששאר יחיד אכל כשגהרילו על אחר פליגי לעי' ר' יוחנן ורב אלס יכול לחזור ולבואת אז כיון שנדחה בכר. ורבינו (שמואל) [שלמא] חושב דחייא על ידי הגרלת השני. ורבינו שלמה אינו רואה לומר דחייא לפי שהיה שעה בלא חזירו כיון דלמחי לא ידעינן יעמד חי שצריכין לעמוד שניהם על דן[מסקינן ליה בשעיתא. על כן נראה לרבינו לפרש בשלא נשפך הדם ימות המשתלח לפי שהיה המשתלח יחיד ונדחה על ידי כן כדלחמא לעיל בכולה שמעתינן [ואע"ג] דלמחי לא ידעינן] שצריך להיות חי עד שעת מתן דמים שלוחו שז שער ידוע הוא שצריך להיות חי עד שעת מתן דמים ואי לא נדחה המשתלח, אכל מת המשתלח למא ישפך הדם כיון שלא נפסל (התם) [הדס] כלל אז יגרילו על אחרים יהיה נראה יומר, וקס"ד (דבאל) [דהא] דבעינן שיעמדו (על) שניהם היינו לענין דלא מייפסל שעיר המשתלח גופיה [על] אלא נעשה מנחתו אל אס